

28–29 січня цього року в Києві працювала Січнева школа УБА «Інтелектуальна свобода та доступність інформації: роль бібліотек і професійних асоціацій». Програмою школи було передбачено проведення двох фахових заходів, організованих УБА спільно з Програмою «Бібліоміст», IREX, Національною парламентською бібліотекою України, Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського та Асоціацією бібліотек України.

Перший захід – науково-методичний семінар «Бібліотеки у системі європейських цінностей» – відбувся 28 січня в Національній парламентській бібліотеці України. Його учасників привітала Т. Вилегжаніна, генеральний директор Національної парламентської бібліотеки України. Основним доповідачем на семінарі був М. Вейд, професор Університету Роберта Гордона, колишній директор Національної бібліотеки Шотландії, а нині голова комітету ІФЛА зі свободи доступу до інформації та свободи висловлення (FAIFE).

29 січня в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського відбувся круглий стіл «Роль професійних бібліотечних асоціацій у відстоюванні інтелектуальної свободи. Досвід ІФЛА, СІЛІР та українських бібліотечних асоціацій». Це другий фаховий захід у рамках Січневої школи УБА «Інтелектуальна свобода та доступність інформації: роль бібліотек і професійних асоціацій», до участі в якому були запрошені бібліотекарі різних систем – члени Української бібліотечної асоціації та Асоціації бібліотек України.

Роботу круглого столу розпочав В. Горовий, заступник генерального директора НБУВ з наукової роботи, доктор історичних наук, професор. У своєму виступі він розглянув проблему інтелектуальної свободи та національного інтересу в контексті розвитку глобальної інформатизації. В. Горовий зазначив, що інтелектуальна свобода перебуває в інтересах усього суспільства, а її забезпечення – це напрям до підвищення інтелектуального потенціалу та життєздатності кожної держави. Водночас у національному вимірі проблема інтелектуальної свободи потребує перегляду нормативно-правової бази, оскільки поява цифрових технологій докорінно змінила систему обміну інформацією.

Окрім того, на прикладі діяльності Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, доповідач обґрунтував зростаючу роль бібліотек у забезпеченні інтелектуальної свободи через формування суспільно значущих електронних ресурсів, які можуть використовуватися в інтересах держави та для забезпечення рівного й вільного доступу до інформації, а також пропонування нових послуг в умовах розвитку інформаційних обмінів.

Питанням адвокації інформаційної свободи присвятив свій виступ М. Вейд, професор Університету Роберта Гордона, колишній директор Національної бібліотеки Шотландії, голова комітету ІФЛА зі свободи доступу до інформації та свободи висловлення (FAIFE). Він зауважив, що адвокація нині – ключова навичка бібліотекаря. А поки бібліотекарі оволодівають цією навичкою, професійні асоціації надають їм необхідну підтримку в гарантуванні забезпечення інтелектуальної свободи. Зокрема Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій

(ІФЛА) і Комітет ІФЛА зі свободи доступу до інформації та свободи висловлення готують відповідні заяви, підвищують рівень обізнаності про цінності інтелектуальної свободи, забезпечують ресурсами, що можна використати як гарний інструмент для місцевої та національної адвокації бібліотек (Декларація про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу; Кодекс професійної етики; Ліонська декларація та ін.).

Також М. Вейд висвітлив діяльність Британського Королівського інституту бібліотечних та інформаційних професіоналів (CILIP), який теж має на меті ефективну адвокацію публічних і шкільних бібліотек, перегляд законодавства про авторське право, проведення маркетингових досліджень, зміну підходів до професійних навичок, підвищення кваліфікації бібліотекарів тощо.

Діяльність Американської бібліотечної асоціації із забезпечення інтелектуальної свободи презентувала С. Міллер, аташе з питань бібліотек Посольства США в Польщі, Україні та Молдові.

Вона розповіла присутнім про різні аспекти просування інтелектуальної свободи Американською бібліотечною асоціацією та бібліотекарями, детально зупинившись на таких, як: допомога у навчанні читати й критично мислити; підтримка емігрантів (оволодіння англійською мовою та навичками читання); забезпечення приватності інформаційного пошуку в електронну еру; адвокаційні заходи на місцевому та федеральному рівнях; методична підтримка бібліотечних заходів; співпраця з партнерами (окремими особами та організаціями), що опікуються питаннями інтелектуальної свободи; публікації та консультування; моніторинг фактів заборони для читання окремих книжок; боротьба проти фільтрування інтернет-ресурсів тощо.

Наостанок С. Міллер висловила думку про те, що не лише бібліотеки мають гарантувати інтелектуальну свободу, а й друзі та партнери, яких бібліотеки долучають до навчання школярів, бібліотекарів і читачів із цього питання.

Роботу круглого столу було завершено обговоренням питань, безпосередньо пов'язаних з інтелектуальною свободою, зокрема: інформаційна та електронна грамотність, керування читанням, вивчення запитів користувачів, критерії та можливості для заборони книжок тощо (*Дводенну Січневу школу Української бібліотечної асоціації відкрив науково-методичний семінар «Бібліотеки у системі європейських цінностей» // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/node/1944>). – 2015. – 28.01; У НБУВ відбувся круглий стіл «Роль професійних бібліотечних асоціацій у відстоюванні інтелектуальної свободи. Досвід ІФЛА, CILIP та українських бібліотечних асоціацій» // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/node/1946>). – 2015. – 29.01).*